

“Odgovorni smo za ono što radimo,
ali i za ono što ne radimo.”

Voltaire

**MEĐUNARODNI UGOVORI O
ZAŠTITI I OČUVANJU KULTURNIH
DOBARA**

**Dubrovnik, 20. 02. 2014.
Dr. sc. Jadran Antolović**

Pravo na kulturu – ljudsko pravo

- **kulturna prava pripadaju drugoj generaciji ljudskih prava**
- **sastavnica prava na jednakost**
- **Kulturna prava obuhvaćaju pravo na:**
 - kulturni identitet
 - sudjelovanje u kulturnom životu
 - odgoj i obrazovanje
 - materinji jezik
 - kulturnu baštinu
 - druga prava vezana uz kulturu naroda, odnosno zajednice

Pravo na osiguranje zaštite kulturne baštine i kulturni razvoj

- Države imaju **obvezu poduzimati korake potrebne za očuvanje, razvoj i širenje znanosti i kulture** kako bi se osiguralo potpuno ostvarenje ovoga prava.
- Obveze su države **poštivati i štiti kulturnu baštinu**, osobito svjetsku kulturnu baštinu sukladno ugovorima i preporukama UNESCO-a.
- Posebnim međunarodnim ugovorima svaka država preuzela je obveze u pogledu odgovornosti za kulturnu baštinu za vrijeme rata i oružanih sukoba.

MEĐUNARODNI STANDARDI

**Haška konvencija o zaštiti kulturnih dobara u slučaju
oružanog sukoba – 1954.**

**Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog
uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara –
UNESCO 1970.**

**Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine –
UNESCO 1972.**

Konvencija o zaštiti arheološke baštine – 1992.

Konvencija o zaštiti graditeljske baštine – 1994.

HRVATSKI PROPISI

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara – 1999.

**nematerijalna baština,
kultivirani krajobraz,
temeljno načelo - gospodarenje baštinom
mjere zaštite,
koncesije na kulturnim dobrima,
spomenička renta itd.**

MEĐUNARODNI STANDARDI

**UNIDROIT Konvencija o ukradenim i nezakonito izvezenim
kulturnim dobrima – 2000.**

Europska konvencija o krajobrazima – 2000.

**Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine –
UNESCO 2004.**

Konvencija o zaštiti nematerijalne baštine – UNESCO 2005.

**Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo –
2007.**

Europska konvencija o zaštiti audiovizualne baštine – 2007.

Međunarodni ugovori o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

Ugovori / konvencije

14

Izričite obveze države članice

191

Konvencije UN-a

- Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba s Protokolom (Haška konvencija 1954)
 - Drugi protokol uz Hašku konvenciju (1999)
- Konvencija UN-a o pravu mora (1982)
- Konvencija o međunarodnim izložbama (1928, 1948, 1966, 1972, 1982, 1988)

Konvencije UNESCO-a

- Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara (1970)
- Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (1972)
- Konvencija o zaštiti podvodne kulturne baštine (2001)
- Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine (2003)
- Konvencija o zaštiti i promociji različitosti kulturnih izraza (2005)

Konvencija o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara - 1970

Države članice obvezuju se:

- **uspostaviti službu za zaštitu kulturne baštine**
- izraditi i donijeti odgovarajuće propise
- uspostaviti popis kulturnih dobara
- uvesti izvozne dozvole te kontrolu izvoza i uvoza kulturnih dobara
- predvidjeti mjere zaštite nacionalnim zakonima
- sprječavati i kažnjavati nezakoniti promet kulturnim dobrima
- **osigurati nacionalnoj službi odgovarajući proračun**
- povrat kulturnog dobra zakonitim vlasnicima

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine - 1972

Uređuje mjere nacionalne i međunarodne zaštite baštine:

- osiguranje identifikacije, zaštite i očuvanja baštine
- prezentacije i prenošenja baštine sljedećim generacijama

Potiče donošenje

- nacionalnih politika
- integriranje zaštite u cjelovit program planiranja

Ističe nužnost

- službe za zaštitu, očuvanje i prezentaciju
- znanstvenih studija, istraživanja kulturne i prirodne baštine

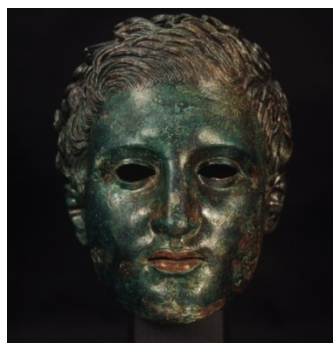
DOPRINJELA – PREPOZNAVANJU EKONOMSKE VRIJEDNOSTI BAŠTINE

Konvencija o zaštiti podvodne kulture baštine - 2001

Obveze države:

- Osigurati zaštitu kroz nacionalno zakonodavstvo
- Upravljati baštinom koja se nalazi u unutarnjim vodama i teritorijalnom moru, gospodarskom i epikontinentalnom pojasu
- Odobravati aktivnosti na temelju nacrtu projekta
- Osigurati primjenu suvremenih standarda struke

Konvencija o zaštiti nematerijalne kulturne baštine - 2003

Države su dužne poduzeti mjere zaštite

- provesti identifikaciju (popis),
- **usvojiti opću politiku zaštite i očuvanja baštine**
- odrediti tijela za zaštitu baštine
- **usvojiti pravne, tehničke, administrativne i financijske mjere**
- osigurati institucije za dokumentiranje nematerijalne kulturne baštine te unaprjeđivati znanstvene, tehničke i umjetničke studije i istraživačke metodologije
- osigurati obrazovanje, podizanje svijesti i izgradnju kapaciteta, te sudjelovanje, zajednica, skupina i pojedinaca u aktivnostima zaštite

Konvencija o zaštiti i promociji različitosti kulturnih izraza – 2005.

Obveze države:

- a) **regulacione mjere za zaštitu i promoviranje različitosti kulturnih izraza**
- b) **mjere za poticanje produkcije, širenja, distribucije i uživanja domaćih kulturnih djelatnosti**, roba i usluga
- c) **osigurati efikasan pristup sredstvima za produkciju**, širenje i distribuciju kulturnih djelatnosti, roba i usluga domaćoj nezavisnoj kulturi
- d) **osigurati javnu financijsku pomoć**
- e) **poticati** neprofitne organizacije, javne i privatne institucije i umjetnike, ka razvijanju i promoviranju slobodne razmjene i protoka ideja, kulturnih izraza i kulturnih djelatnosti, roba i usluga, te stimuliranju kreativnog i poduzetničkog duha u svojim djelatnostima
- f) **ustanovljavanje i davanje podrške javnim institucijama** (nagrade, priznanja i dr.)
- g) **njegovanje i podrška umjetnicima** i drugim koji se bave stvaranjem kulturnih izraza
- h) **jačanje raznolikosti medija**, između ostalih i putem javnih službi

Konvencije Vijeća Europe

- Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe (1985)
- Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine – revidirana (1992)
- Konvencija o europskim krajobrazima (2000)
- Europska konvencija o zaštiti audiovizualne baštine (2001)
- Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo (2005)

Konvencija o zaštiti graditeljske baštine Europe - 1985

Obveze države članice:

- sprječavati propadanje i razaranje zaštićenih dobara
- **osigurati financijska sredstva za zaštitu i očuvanje baštine**
- **poticati privatne inicijative u zaštiti i očuvanju**
- **usvojiti integralnu politiku zaštite graditeljske baštine**
- promicati programe restauriranja i očuvanja baštine
- poticati odgovarajuće korištenje baštine sa potrebama života
- **poticati suradnju na očuvanju baštine**
- uspostaviti sustav za informiranje pri donošenju odluka
- **poticati razvoj sponzorstva i neprofitnih udruga**
- **promicati edukaciju o potrebnim zanimanjima i obrtima**

Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine -1992

Obveze države članice

- uspostaviti pravni sustav zaštite arheološke baštine
- **stvaranje arheoloških rezervata koji će se istraživati u budućnosti**
- uskladiti razvojne planove i projekte sa strategijom zaštite
- osigurati odgovarajući utjecaj struke pri izradi procjena studija na okoliš
- osigurati otvaranje arheoloških lokaliteta za posjećivanje
- javnim novcem financirati arheološka istraživanja i dostatno financirati očuvanje
- poticati organiziranje javnih izložbi

Konvencija o europskim krajobrazima - 2000

- promjene u svjetskom gospodarstvu koje vrlo često ubrzavaju preobrazbu krajobraza
- održivi razvoj utemeljen na uravnoteženom i skladnom odnosu socijalnih potreba, gospodarskih aktivnosti i okoliša
- krajobraz ima važnu ulogu od javnog interesa na području kulture, ekologije, okoliša i društva
- krajobraz važan dio kvalitete života ljudi
- želje javnosti za uživanjem u krajobrazima visoke kvalitete

Konvencija o europskim krajobrazima

Obveze države članice

- definicija krajobraza
- zakonom priznati krajobraze kao sastavnicu čovjekova okruženja
- **uspostaviti i provoditi krajobraznu politiku**
- ugraditi krajobraz u politike prostornog uređenja
- poticati edukaciju stručnjaka
- **identificirati vlastite krajobraze i analizirati njihove značajke**
- **uspostaviti instrumente za zaštitu i upravljanje krajobrazima**

Europska konvencija o zaštiti audiovizualne baštine - 2001

Obveze države članice

- uspostaviti zakonsku obvezu pohranjivanja
- imenovati arhiv za zaštitu i očuvanje ove vrste gradiva
- **osigurati potrebna financijska sredstva**
- imenovati obveznike pohrane takvog materijala
- poticati i promovirati restauraciju AV baštine
- zakonom dopustiti kopiranje u svrhu restauracije
- poduzimati mjere zaštite AV baštine
- poticati dobrovoljnu pohranu AV baštine

Okvirna konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo - 2005

Obveze države

- priznati pojedinačnu i zajedničku odgovornost
- **pravo na kulturnu baštinu može biti ograničeno samo javnim interesom**
- **unaprijediti vrijednost baštine:** identifikacija, zaštita i očuvanje
- zakonska zaštita prava na baštinu
- **poticati gospodarstvo i zajednicu na sudjelovanje u očuvanju**
- **unaprjeđivati sustav zaštite kulturne baštine**
- priznati vrijednost kulturne baštine
- **donijeti integralne strategije za provedbu Konvencije**
- **usklađivati razvoj sa očuvanjem baštine**
- **poštivati specifični karakter baštine pri gospodarskom razvoju**
- razviti informacijski sustav o baštini (digitalna tehnologija)
- olakšati integriranje baštine u nastavne programe na svim razinama
- **priznati značaj civilnog društva u očuvanju baštine**

Konvencija o ukradenim ili nezakonito izvezenim kulturnim dobrima

Primjenjuje se na međunarodne zahtjeve koji se odnose se na:

- restituciju ukradenih kulturnih dobara
 - nezakonito iskopano ili nezakonito zadržano
 - subjektivni rok 3 god., objektivni 50 god. od krađe – ne važi!
- povrat kulturnih dobara odnesenih s teritorija države ugovornice
 - kada je kulturno dobro nezakonito izneseno
 - subjektivni rok 3 god., objektivni 50 god. od iznošenja ili dana kada je trebalo biti vraćeno

Pravna stečevina koja se neposredno odnosi na kulturu

- izvozu i iznošenju kulturnih dobara
- povratu kulturnih predmeta nezakonito odnesenih iz druge države
- audiovizualnim medijskim uslugama

Europski forum za zakonodavstvo kulture baštine (EHLF)

- Utjecaj pojedinog propisa donesenog u sklopu Acquis-a može imati **pozitivan ili negativan utjecaj na kulturni sektor**

Primjeri negativnog utjecaja:

- Direktiva 76/769/EEC o toksičnim proizvodima **brani upotrebu metilklorida**, odnosno proizvoda koji ih sadrži, problem je u tome što (paint striping) **u restauratorskoj djelatnosti nije moguć bez upotrebe proizvoda koji sadrže ovu kemikaliju**
- Direktiva 98/8/EC **zabranjuje trgovinu sa drvenim katranima (wood tar) koji je nužan u zaštiti drvene arhitekture**
- Direktiva o energetske učinkovitosti 93/76/EEC potpuno **hendikepira povijesne građevine** iako nitko nije dokazao da su one manje energetske učinkovite
- Direktiva o PDV (VAT) koja **destimulira obnovu povijesnih objekata**, jer omogućava bitno nižu stopu poreza na novogradnju (od 0 – 5%) dok za popravak i restauraciju povijesnih građevina propisuje punu poreznu stopu
- Direktiva kojom se propisuju **standardi protupožarne zaštite** također u državama koje ta pitanja nisu riješila na domaćoj razini **otvara brojne i nesagledive probleme u obnovi povijesnih građevina**

Storm cunnigham tvrdi:

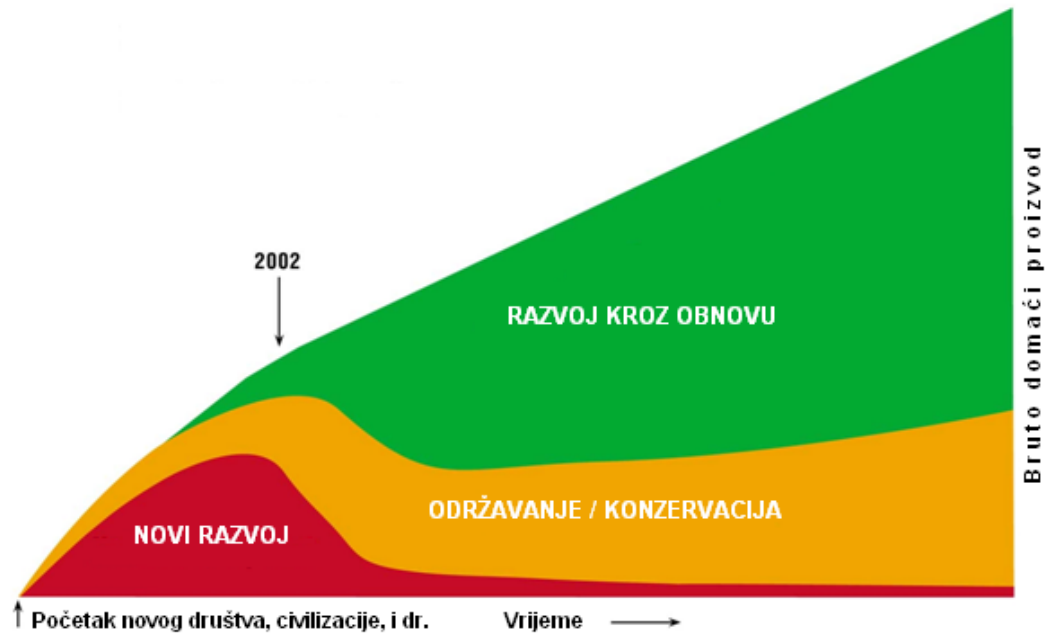
autor knjiga pod naslovom: “The Restoration Economy” i “ReWealth”

Mi uništavamo ono što volimo kako bi napravili mjesta za ono što mislimo da nam treba, da bismo kasnije shvatili kako smo mogli imati oboje i to za manje troška.

2.000.000.000.000.000.000 USD

Obnova će uskoro biti zaslužna za veliku većinu razvoja cijelog planeta.

Lideri koji postanu svjesni širenja granica i novih prilika u ovom smjeru, oni koji budu vodili svoju zajednicu, narod ili poduzeće u tom smjeru, bit će neprikosnoveni vođe 21 stoljeća.

Pravo i kultura

od [Jadran Antolović](#)

ISBN: 978-953-55288-7-6

Izdavač: [Hadrian d.o.o.](#)

Formati: epub 49.00 kn

Kategorije: [Priručnici](#) [Društvo](#)
[Psihologija](#)

dr. sc. Jadran Antolović

E-mail: jantolovic@gmail.com

HVALA NA PAŽNJI!